

ZARZĄDZANIE ZASOBAMI WODNYMI – REGIONALNY ZARZĄD GOSPODARKI WODNEJ W POZNANIU

Podstawa prawna

Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej (RZGW) są organami administracji rządowej niezespolonej (w resorcie Ministerstwa Środowiska) działającymi w oparciu o tzw. regiony wodne, stanowiące część obszaru dorzecza, wyodrębnione na podstawie kryterium hydrograficznego na potrzeby zarządzania zasobami wodnymi. Powołanie RZGW miało miejsce w roku 1991 na mocy Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 1 lutego 1991 roku w sprawie utworzenia regionalnych zarządów gospodarki wodnej (MP Nr 6, poz. 38). Obecnie wszystkie kwestie dotyczące RZGW reguluje ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2002 roku w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy, przyporządkowania zbiorników wód podziemnych do właściwych obszarów dorzeczy, utworzenia regionalnych zarządów gospodarki wodnej oraz podziału obszarów dorzeczy na regiony wodne (Dz. U. Nr 232, poz. 1953). W oparciu o ostatni z wyżej wymienionych aktów prawnych w Polsce istnieje siedem RZGW z siedzibą w: Gdańsku, Gliwicach, Krakowie, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu.

RZGW w Poznaniu

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu działa w obrębie regionu wodnego rzeki Warty o powierzchni około 55000 km², co stanowi około 17,7% terytorium Polski.

Obszar działania RZGW w Poznaniu obejmuje osiem województw: kujawsko-pomorskie, lubuskie, łódzkie, opolskie, pomorskie, śląskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie. Województwo wielkopolskie prawie w całości położone jest w obrębie zlewni Warty przynależnej RZGW w Poznaniu, tylko niewielka jego część (południowo-zachodnia) wykracza poza zlewnię Warty i podlega kompetencji RZGW we Wrocławiu.

Województwo w zlewni Warty	Ogólna powierzchnia województwa [km ²]	Powierzchnia województwa w zlewni Warty [km ²]	Procent województwa położony w zlewni Warty	Procent zlewni Warty, jaki stanowi dane województwo
Kujawsko-pomorskie	17750	4523	25,48	8,19
Lubuskie	14050	5410	38,51	9,80
Łódzkie	18160	8747	48,17	15,85
Opolskie	9357	809,6	8,65	1,47
Pomorskie	18140	799,4	4,41	1,45
Śląskie	12340	3138	25,43	5,69
Wielkopolskie	29895	26695	89,30	48,37
Zachodniopomorskie	22350	5071	22,69	9,19
Zlewnia Warty		55193		

Działalność RZGW

Działania prowadzone przez RZGW dotyczą zarządzania zasobami wodnymi przy uwzględnieniu zasady zrównoważonego rozwoju. Ich celem jest przede wszystkim zapewnienie ludności, zakładom przemysłowym i rolnictwu wody w odpowiedniej ilości i o odpowiedniej jakości, ochrona przed powodzią i suszą, tworzenie warunków sprzyjających wykorzystaniu wód do celów energetycznych, transportowych, rybackich, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych. Wszystkie powyższe czynniki uwzględniają wymagania ochrony zasobów wodnych zarówno w ujęciu ilościowym, jak i jakościowym.

Planowanie w gospodarowaniu wodami służy programowaniu i koordynowaniu działań mających na celu:

- 1) osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu ekologicznego wód oraz ekosystemów od wody zależnych,
- 2) poprawę stanu zasobów wodnych,
- 3) poprawę możliwości korzystania z wód,

- 4) zmniejszanie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji i energii mogących negatywnie oddziaływać na wody,
- 5) poprawę ochrony przeciwpowodziowej.

Planowanie w gospodarowaniu wodami obejmuje:

- 1) plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- 2) plany ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze państwa, z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy,
- 3) plany ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego,
- 4) warunki korzystania z wód regionu wodnego,
- 5) sporządzane w miarę potrzeby warunki korzystania z wód zlewni.

Obecnie w RZGW w Poznaniu prowadzone są prace mające na celu stworzenie planów gospodarowania wodami. Przygotowany został wykaz wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć. W fazie końcowej znajdują się prace związane z przygotowaniem wykazu wód powierzchniowych i podziemnych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, wykazu wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów rekreacyjnych, a w szczególności do kąpieli oraz wykazu wód powierzchniowych przeznaczonych do bytowania ryb, skorupiaków i mięczaków oraz umożliwiających migrację ryb. W dalszym etapie, w odniesieniu do poszczególnych wykazów, opracowane zostaną programy działań mające na celu ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód. Efektywna realizacja programów przyczyni się do poprawy jakości wody a tym samym umożliwi zwiększenie bioróżnorodności środowiska wodnego oraz poprawę jakości wody pitnej i przeznaczonej do celów rekreacyjnych. Ze względu na ciągle zmiany zachodzące w środowisku i infrastrukturze wykazy będą podlegały weryfikacji co cztery lata.

W dalszym etapie sporządzone zostaną:

- analizy stanu zasobów wodnych w regionie wodnym,
- analizy ekonomiczne gospodarowania wodami w regionie wodnym.

Wszystkie te dokumenty stanowią podstawę do wykonania planu gospodarowania wodami, a w dalszej kolejności dla obszarów, dla których w wyniku ustaleń planu konieczne jest określenie szczególnych zasad ochrony zasobów wodnych w celu osiągnięcia dobrego stanu ekologicznego, powstaną szczegółowe warunki korzystania z wód regionu wodnego (w razie konieczności – zlewni). Warunki korzystania z wód regionu wodnego mogą określać ograniczenia w korzystaniu z wód dotyczące m.in.:

- pobierania wód powierzchniowych lub podziemnych,
- wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi,
- wprowadzania substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego do wód, ziemi lub urządzeń kanalizacyjnych,
- lokalizowania nowych urządzeń wodnych.

Planowanie w gospodarowaniu wodami uwzględnia również ochronę przeciwpowodziową oraz przeciwdziałanie skutkom suszy. Istotne znaczenie ma zwłaszcza pierwsza z wymienionych kwestii. Na RZGW spoczywa obowiązek sporządzenia dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi studium określającego granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią. Koordynowanie przez RZGW działań związanych z ochroną przed powodzią wiąże się z prowadzeniem ośrodków koordynacyjno-informacyjnych ochrony przeciwpowodziowej. Realizowana ochrona dotyczy m.in.:

- kontroli sytuacji przepływów wody i rezerwy przeciwpowodziowej zbiorników retencyjnych,
- regulacji stanu wód i przepływów w rzekach przy wykorzystaniu posiadanych urządzeń hydrotechnicznych (np. obniżenie fali powodziowej dzięki odpowiedniemu gospodarowaniu wodą w zbiorniku retencyjnym),
- zapewnienia spływu wód powodziowych i lodów,
- uczestniczenia w procesie planowania przestrzennego w aspekcie określania zagrożenia powodziowego,
- współdziałania z komitetami przeciwpowodziowymi.

Ustalenia planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planów ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy powinny zostać uwzględnione w strategii rozwoju kraju, strategii rozwoju województwa oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województwa, natomiast ustalenia planów ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego – w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Wszystkie dane niezbędne przy planowaniu w gospodarowaniu wodami a także same dokumenty gromadzone będą w budowanym specjalnym systemie informacyjnym o gospodarowaniu wodami zwanym katastrzem. Do prowadzenia katastru, zbierania i aktualizowania danych zobowiązany jest również RZGW. Kataster będzie zawierać dane dotyczące:

- 1) sieci hydrograficznej oraz hydrologicznych i meteorologicznych posterunków obserwacyjno-pomiarowych,
- 2) zasobów wód podziemnych, lokalizacji głównych zbiorników wód podziemnych oraz sieci stacjonarnych obserwacji wód,
- 3) ilości i jakości zasobów wód powierzchniowych oraz podziemnych,
- 4) wielkości poboru wody powierzchniowej i podziemnej,
- 5) źródeł i charakterystyki zanieczyszczeń punktowych oraz obszarowych,
- 6) stanu biologicznego środowiska wodnego oraz terenów zalewowych,
- 7) obwodów rybackich oraz rybackiej przydatności wód (bonitacji),
- 8) użytkowania wód wraz z charakterystyką korzystania z wód,
- 9) pozwoleń wodnoprawnych,
- 10) urzędzeń wodnych,
- 11) stref i obszarów ochronnych oraz obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, ustanowionych na podstawie ustawy,
- 12) spółek wodnych.

Działalność RZGW wiąże się również z gospodarowaniem mieniem Skarbu Państwa. W szczególności zaliczyć tu należy:

- administrowanie gruntami i nieruchomościami Skarbu Państwa pozostającymi we władaniu RZGW,
- zapewnienie dobrego stanu technicznego, obsługi i bezpieczeństwa budowli i urzędzeń hydrotechnicznych należących do RZGW,
- utrzymanie w dobrym stanie technicznym koryt rzek administrowanych przez RZGW oraz istniejących budowli regulacyjnych,
- nadzór i koordynacja działań w dziedzinie budowy, modernizacji i utrzymania śródlądowych dróg wodnych dla potrzeb żeglugi, przygotowanie szlaku żeglownego do bezpiecznego uprawiania żeglugi (np. oznakowanie),
- pobór opłat za: żeglugę i śluzowanie, materiały wydobywane z wód powierzchniowych, dzierżawę terenów i urzędzeń przybrzeżnych, korzystanie z obiektów hydrotechnicznych przez innych użytkowników wód.

Statutowy zakres działalności RZGW wynika także z kompetencji przynależnych organom administracji rządowej. Są to m.in.:

- występowanie na prawach strony w postępowaniach administracyjnych w sprawach dotyczących regionu wodnego,
- uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uzgadnianie projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w odniesieniu do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- prowadzenie kontroli gospodarowania wodami.

Marta Bedryj
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu